

Actieplan

Toepassen Kunststof Recyclaat

Samenvatting en kernboodschap

Inzet recyclaat sluit de keten

Eindversie: april 2021

Achtergrond

Het Rijksbrede programma 'Nederland circulair 2050' stelt als doel een 100% circulaire Nederlandse economie in 2050. De ambitie van het kabinet is om samen met maatschappelijke partners in 2030 een (tussen)doel te realiseren van 50% minder gebruik van primaire grondstoffen (mineraal, fossiel en metalen). In het Grondstoffenakkoord zijn deze doelstellingen door meer dan 400 bedrijven, ngo's, financiële instellingen, kennisinstellingen, overheden en andere organisaties onderschreven. Voor rubber- en kunststoffen is dit nader uitgewerkt in de transitieagenda Kunststoffen en vervolgens vertaald naar projecten als beschreven in het nationale Uitvoeringsprogramma Circulaire Economie (CE) 2019-2023.

De transitieagenda Kunststoffen kent vier ontwikkelrichtingen:

1. Preventie, meer met minder en het voorkomen van lekkage;
2. Meer vraag én aanbod van gerecyclede kunststoffen en biobased kunststoffen;
3. Betere kwaliteit, meer milieurendement;
4. Strategische (keten)samenwerking.

Eén van de projecten in het Nationale Uitvoeringsprogramma CE is het programma Toepassing Kunststof Recycalaat in nieuwe producten en verpakkingen. Onder dit programma lopen inmiddels vele initiatieven:

- De Green Deal "Betrouwbaar bewijs voor toepassen van kunststof recycalaat" is op 7 januari 2020 getekend.
- In 2020 is verder gewerkt aan het opbouwen van vraaggestuurde standaarden. Standaarden voor de kwaliteit van kunststof recycalaat (als nieuwe grondstof) die tot stand zijn gekomen op basis van de vraag van afnemende en verder verwerkende partijen. Standaarden met specificaties voor verschillende grades en kunststofftypen voor verschillende toepassingen en afzetmarkten. NRK werkt met NEN aan het format voor de standaarden, en met WUR, Nedvang en PSP, wordt onderzoek gedaan naar de kenmerken van kunststof recycalaat en hoe die specificaties in standaarden kunnen worden opgenomen.
- Daarnaast is er het Doorbraakproject van het Versnellingshuis CE gericht op de ontwikkeling van de markt voor recycalaat.
- Verder wil het ministerie van IenW graag inventariseren welke korte termijn maatregelen nodig zijn om de negatieve effecten van covid-19 op de recycling markt te mitigeren.
- Het doorbraakproject Chemische Recycling, ondersteund door de ministeries IenW en EZK, heeft recent de Roadmap Chemische Recycling Kunststof 2030 Nederland opgeleverd.

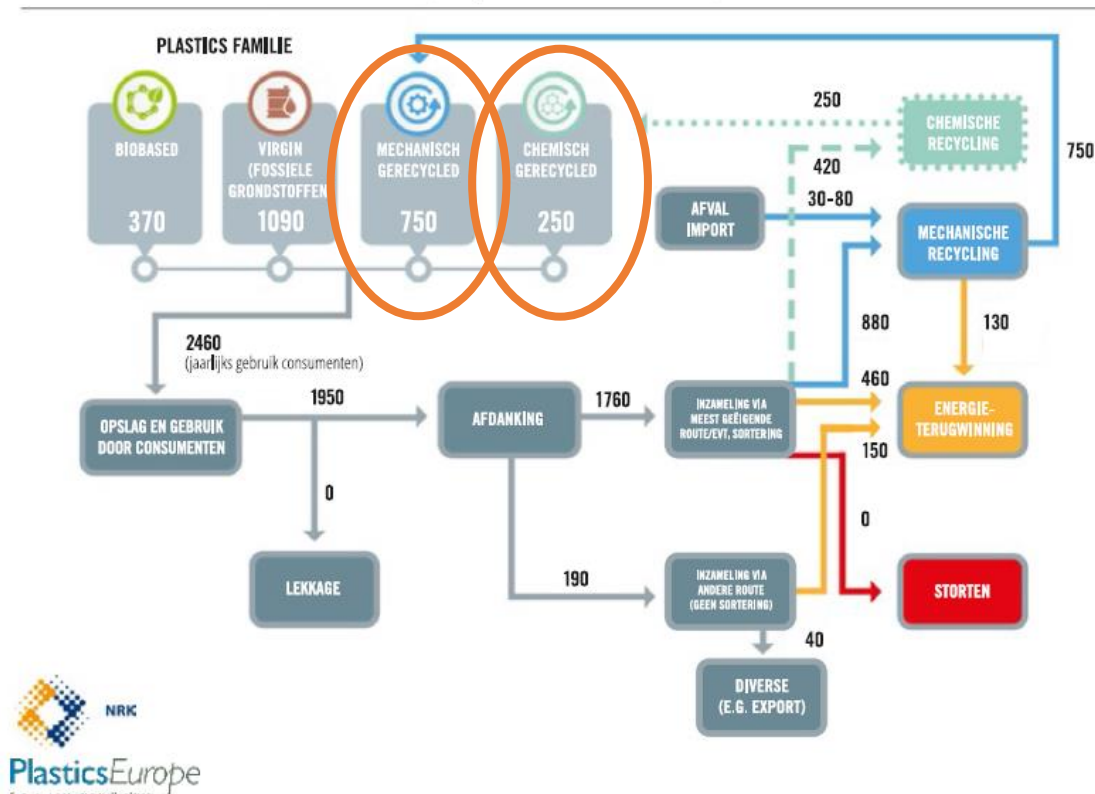
Het actieplan Toepassen Kunststof Recycalaat heeft als doel om de samenhang tussen de vele initiatieven te borgen, en stuurt tegelijkertijd op de noodzakelijke extra acties om tot een circulaire kunststofketen te komen.

Alle stakeholders in de keten zullen daarvoor een actieve rol moeten spelen. Van fabrikanten van kunststof producten, merkeigenaars tot gebruikers, inzamelaars, sorteerders en kunststof recycalaat leveranciers, kennisinstellingen en de overheid. Door het toepassen van kunststof recycalaat kan het profiel en imago van kunststoffen als circulaire grondstof verbeteren.

Doelstelling

Het Actieplan Toepassen Recycalaat geeft invulling aan de doelstelling geformuleerd in de transitieagenda kunststoffen. In lijn met het einddoel in 2050 betekent dit concreet het volgende tussendoel: 50% inzet van circulaire grondstoffen in 2030, ofwel: 1.000 kton inzet van kunststof recycalaat, waarvan 750 kton uit mechanische recycling en 250 kton uit chemische recycling. Daarnaast staat in de transitieagenda een doelstelling van 370 kton voor biobased grondstoffen in 2030. Hiervoor is een apart actieplan opgesteld.

STREEFBELD KUNSTSTOF-STROMEN NL 2030 (IN Kt, VEREENVOUDIGD SCHEMA)

Figuur: Schematische weergave Kunststof transitie: Streefbeeld 2030 t.o.v. 2015/2016.

Het recyclen van kunststof en rubber afvalstromen heeft een duidelijk milieuvoordeel, zowel op het gebied van CO₂ reductie, als ook op andere milieueffecten. Wanneer de doelstellingen van de transitieagenda gehaald worden betekent dit een potentiële jaarlijkse CO₂ besparing is ca. 1.525 kton in 2030.

In 2016 vormde recycalaat 12% van de grondstof voor kunststof producten in Nederland. In 2019 was dit 15%. Met een groei van ca. 1% per jaar is het duidelijk dat we de ambitie van ruim 40% inzet van kunststof recycalaat in 2030 zonder additionele maatregelen niet gaan halen.

Zeker gezien de beperkte beschikbaarheid van kwalitatief hoogwaardig kunststof recycalaat dat aansluit op de wensen van marktpartijen, is de ambitie voor het toepassen van 1.000 kton kunststof recycalaat in 2030 zeer uitdagend.

Kernboodschap: “inzet recycalaat sluit de keten”

Het Actieplan Toepassen Kunststof Recycalaat beschrijft acties, die op korte termijn moeten worden uitgevoerd om de zeer ambitieuze doelen van de transitieagenda Kunststoffen te halen. Mede door de aanhoudende lage olieprijs en de corona crisis is er juist een geringere afname van kunststof recycalaat.

Dit vraagt om versnelde actie op korte termijn door het gelijktijdig uitvoeren van een pakket van acties waarmee we echt het verschil kunnen maken. Voor het beschrijven van de acties maken we een onderscheid in vier categorieën:

- Bevorderen van de vraag naar kunststof recycalaat
- Ontwikkelen van het aanbod van kunststof recycalaat
- Ketensamenwerking om vraag en aanbod beter te laten aansluiten
- Marktvoorwaarden en economische prikkels

Op de korte termijn ligt de prioriteit bij het bevorderen van de vraagkant: marktpartijen worden opgeroepen om daar waar mogelijk kunststof recycalaat in te zetten. Wanneer dit verhinderd wordt wegens regelgeving, technische eisen of kostprijs dan verwachten we van ketenpartners een toelichting volgens het uitgangspunt: ‘*apply or explain!*’.

1. **Vrijwillige toezeggingen**; Producenten en merkeigenaren nemen hun maatschappelijke verantwoordelijkheid. Kunststof recycalaat wordt toegepast waar en wanneer dit mogelijk is, of ze lichten toe waarom dit (nog) niet mogelijk is.
2. **Communicatie**; Koplopers, zoals de ondertekenaars van het Grondstoffenakkoord, Plastic Pact en de Green Recovery Statement, communiceren over het gebruik van kunststof recycalaat, waardoor het imago verbetert, iedereen ziet wat er al mogelijk is en op welke ontwikkelingen wordt ingezet.
3. **Circulair inkopen**; Inkopers bij overheid en marktpartijen gaan meer circulair inkopen. Er wordt een haalbaar minimum percentage circulaire grondstoffen opgenomen in de aanbestedingsregels en dit percentage wordt jaarlijks omhoog bijgesteld.
4. **Pilots en demonstratieprojecten**; De overheid faciliteert pilots en demonstratieprojecten om het toepassen van kunststof recycalaat te onderzoeken en demonstreren.

Forse investeringen zijn nodig voor het ontwikkelen van de aanbodkant, zodat er voldoende kunststof recycalaat beschikbaar komt dat voldoet aan de kwaliteitseisen van de fabrikanten van kunststof producten.

5. **Inzamelen en sorteren**; De overheid, inzamelaars en sorteerdere van kunststof reststromen investeren in het verhogen de kwaliteit en kwantiteit van het inzamelen en sorteren, waarbij de wensen van recyclers, verwerkers en marktpartijen leidend zijn.
6. **Mechanische recycling**; Producenten van secundaire grondstoffen (recyclers) gaan bij voldoende marktvaart versneld investeren in hoogwaardige mechanische recyclingcapaciteit: de capaciteit wordt opgeschaald naar 750 kton in 2030.
7. **Chemische recycling**; Producenten van kunststoffen gaan investeren in chemische recycling om er voor te zorgen dat er voldoende capaciteit is om ook de lastigere stromen te kunnen opwerken tot circulaire grondstoffen: er wordt gestreefd naar een capaciteit van 250 kton in 2030.

Overheid en marktpartijen werken in ketenverband samen aan een optimale aansluiting van vraag en aanbod.

8. **Design for sustainability;** Ketenpartijen werken samen aan het opstellen van duidelijke richtlijnen voor kunststof producten, zowel landelijk als in Europees verband. Producenten, retailers en merkeigenaren gaan producten en verpakkingen zodanig ontwerpen dat ze dat ze geproduceerd kunnen worden met recycalaat en na gebruik geschikt zijn voor recycling.
9. **Vraaggestuurde standaarden;** De overheid faciliteert ketenpartners bij het formuleren vraaggestuurde standaarden voor grote recycalaatstromen t.b.v. toepassing in nieuwe producten, om zo vraag en aanbod beter op elkaar te laten aansluiten.
10. **Certificering / betrouwbaar bewijs;** De overheid en (Europese) normalisatie instituten zorgen voor certificering van recycalaat, zodat bedrijven zich kunnen onderscheiden door het gebruik van recycalaat zonder het risico van greenwashing of valse claims.
11. **Kennis delen;** Ontwikkelen van een helpdesk, die vraag en aanbod bijeen brengt. Kennisinstellingen ontwikkelen met marktpartijen, zoals recyclers en fabrikanten van kunststof producten, en met (financiële) steun van de overheid een helpdesk met webapplicatie waar vragers geholpen worden naar de juiste vraaggestuurde standaard en aanbieders van recycalaat.

De Nederlandse overheid kan een belangrijke rol spelen door marktvoorwaarden te stellen, die Europees worden afgestemd.

12. **Verplicht minimum percentage;** De overheid zet zich in om een ambitieus en haalbaar minimum percentage recycalaat verplicht te stellen, per specifieke productcategorie. Dit wordt in EU verband afgestemd en ingevoerd, in samenwerking met de Circular Plastics Alliance.
13. **UPV regelingen;** De overheid stimuleert UPV regelingen (Uitgebreide Producentenverantwoordelijkheid), waarin ambitieuze doelen worden opgenomen met een tariefdifferentiatie voor 'design for sustainability' en het toepassen van recycalaat.
14. **Reguleren;** De overheid zorgt voor het ontmoedigen van het verbranden van recyclebare kunststofstromen. Import en export van en naar landen buiten de EU wordt streng gereguleerd om hoogwaardige recycling veilig te stellen. Grensoverschrijdend transport van kunststofstromen m.b.t. recycling binnen de EU moet juist laagdrempelig blijven.
15. **Stimuleren;** De overheid voert positieve prijsprikkels in die vraag en aanbod van kunststof recycalaat stimuleren, door de productie en inzet van kunststof recycalaat te definiëren als duurzame innovatie (CO2 reductie, lager tarief BTW) en als investeringsgoed (VAMIL/MIA/EIA, Invest-NL).

Bovenstaande acties zijn verder uitgewerkt in de definitieve versie van het Actieplan. Hierin zijn tevens een roadmap en beleidsaanbevelingen toegevoegd.

Verantwoording

Het Actieplan is opgesteld door Partners for Innovation en het trekkersteam, onder regie van het Transitieteam Kunststoffen en met inbreng bedrijven uit de kunststofketen, zowel van de aanbod als de vraagkant, ngo's, kennisinstellingen en overheden. Wij danken al deze mensen voor hun waardevolle input.

De inhoudelijke uitvoering van de opdracht wordt begeleid door het hiervoor opgezette trekkersteam:

- Erik de Ruijter, NRK
- Mireille Kinket, Polymer Science Park
- Wilma van Hunnik, Ministerie IenW
- Jan Kohl, RWS / Doorbraakproject
- Marjon Jansen, RWS / Transitieagenda
- Ad Broeckx, NRK Recycling
- Rolf Teunis, Provincie Overijssel
- Paul Rotteveel, IKEA
- Theo Stijnen, PlasticsEurope Nederland

Meer informatie:

- Erik de Ruijter, NRK (deruijter@nrk.nl)
- Mireille Kinket, Polymer Science Park (m.kinket@polymersciencepark.nl)
- Siem Haffmans, Partners for Innovation (s.haffmans@partnersforinnovation.com)

Iedereen die kan bijdragen bij het realiseren van de genoemde acties is welkom!